

власних ефективних методик оцінки ймовірності дефолту. Запропонована система класифікації кредитних ризиків враховує цілу низку внутрішніх та зовнішніх чинників, які впливають на рівень кредитного ризику та можливість управління ним.

1. Дж. М. Кейнс. Общая теория занятости, процента и денег. [Текст] Москва: Гелиос АРВ, 1999, серия «Классики экономической науки – XX век», 352 с.

2. Энциклопедия финансового риск-менеджмента [Текст] / Под ред. А. А. Лобанова, А. С. Чугунова – 4-е издание – М.: Альпина Бизнес Букс. 2009. – 932 с.

3. Л. Слобода. Роль та функції кредитних ризиків у банківській діяльності [Текст] // Слобода Л. – Регіональна економіка. – 2005. – № 1. – С. 128.

4. Л. О. Примостка. Управління банківськими ризиками: навчальний посібник [Текст] / Примостка Л. О. – К.: КНЕУ, 2007. – 616 с.

5. Управление кредитными рисками : учебное пособие [Текст] / В. В. Жариков, М. В. Жарикова, А. И. Евсейчев. – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. – 244 с.

6. Скоропад І. С. Джерела формування та нейтралізації кредитних ризиків у банках [Текст] / І. С. Скоропад, Р. С. Копитко. – Науковий вісник Національного лісотех-

нічного університету України: Збірник науково – технічних праць. – Львів: НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.8. – с. 298–301. Доступний на: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/pvnltu/20_8/298_Skoropad_20_8.pdf

7. В. Шаповалов. Как управлять рисками [Електронний ресурс] / В. Шаповалов. – журнал Бизнес Энтропия. <http://bizentropy.biz/articles/28-kak-upravlyat-riskami.html>

8. Андросова О. Ф. Чинники формування кредитних ризиків та їх наслідки для банківської системи України в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс] / О. Ф. Андросова, І. В. Михайлова. Електронне наукове фахове видання Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України «Ефективна економіка». 09.02.2010. Доступний на : <http://www.economy.pauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=142>

9. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс]. Затверджено постановою НБУ від 15.03.2004 № 104. Доступний на : http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Risks/104.pdf

The main approaches to definition and classification of credit risk were analyzed. System of credit risk classification on the base of external and internal factors consideration as well as the notion of credit event was offered.

УДК 33.021.8:336.71.(477)

Криховецька З. М.

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ПІСЛЯ КРИЗИ 2008–2009 РОКІВ

Розглядаються причини кризи банківського сектора, проблеми його функціонування у післякризовий період на основі узагальнення різних підходів авторів. Пропонуються шляхи її реформування в напрямі підвищення стабільності, здатності відновлюватися після кризових потрясінь, кращого задоволення потреб реального сектора й економіки в цілому.

Ключові слова: банківське регулювання і нагляд, банківська система, реальний сектор економіки, іноземний капітал, кредитування, девальвація, проблемні кредити, малі і середні банки, капітал банків.

І. Вступ. Фінансова криза в Україні показала неефективність системи державного регулювання і нагляду банківського сектора. У реаліях сьогодення в Україні склались сприятливі умови для реформування вітчизняної банківської системи та відновлення до неї довіри. З метою запобігання чи зменшення негативного

впливу можливих наступних кризових явищ на національний ринок капіталу українська влада і Національний банк, як регулятор банківського сектора, повинні розробити нові стандарти банківського регулювання і нагляду, стратегію розвитку банківської системи, визначити її основні цілі, що дадуть змогу реалізувати справжнє призначення банків в Україні – фінансове забезпечення економічного розвитку держави. Головною метою реформування банківського сектора в Україні має бути підвищення його стабільності, здатності відновлюватися після кризових потрясінь, розширення переліку й поліпшення якості банківських послуг, що дасть змогу їм краще задовольняти потреби реального сектора й економіки в цілому.

Проблемам функціонування банківського сектора в Україні в кризовий та післякризовий періоди присвячені праці багатьох науковців, зокрема О. Сугоняко, В. Геєця, В. Батрименка, С. Науменкової, О. Брегеда, Р. Герасименко, С. Савлука, Г. Карчевої, О. Дзюблюка, Т. За-

пранюк, В. Міщенко, Н. Швець та інших. Автори виділяють різні причини банківської кризи, аналізують динаміку зміни окремих показників банківської системи, заходи, які вживав НБУ у сфері монетарного та валютного регулювання, банківського нагляду з метою післякризового відновлення економіки, по-різному бачать шляхи вирішення проблем та подальшого реформування банківської системи. Однак у літературі все ж недостатньо висвітлено ці проблеми. Тому є необхідність подальшого комплексного їх розгляду, узагальнення для вироблення стратегії реформування банківської системи в напрямку відновлення її значення як фінансового базису економічного зростання країни.

II. Постановка завдання. Метою статті є узагальнити підходи до виявлення причин неефективності функціонування банківської системи України та сформувати шляхи її реформування.

III. Результати. Світова фінансова криза засвідчила, що банківські системи більшості країн перенаситили економіку кредитними грошима, надмірно підвищили платоспроможний попит населення та його бажання покращити свій добробут, рівень життя, не врахувавши реальних можливостей національних економік. Місцем зосередження цієї кризи став не реаль-

ний сектор економік держав, а фінансово-банківська система, яка, замість кредитного обслуговування потреб національних виробників, змінила акцент на потреби національних споживачів та обслуговування процесів інтернаціоналізації.

Держава недостатньо контролювала процеси надмірної кредитної експансії, що призвело до гіпертрофії платоспроможних потреб населення, а це не співвідносилось з реальними можливостями економіки, трудовими доходами населення. Недосконалий та недостатньо керований державою кредитний механізм вітчизняних банків попав під вплив кредитного механізму банківських установ розвинутих країн.

До 2005 року вітчизняний капітал у банківській системі становив 90% від загального обсягу (табл. 1). У цей час банки забезпечували потреби реального сектора і сприяли економічному зростанню. З 2005 року національну банківську систему активно почав поглинати іноземний капітал, якому держава не протидіяла, не обмежила граничний рівень його участі в капіталі банків, не змогла виробити стратегічного бачення перспектив творення національної банківської системи. Прихід іноземного капіталу відбувся під приводом доцільності

Таблиця 1

Основні показники кредитної діяльності банків за 2004-2010 рр.

станом на поч. періоду, млн. грн.

Назва показника	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Кількість банків	160	165	170	175	184	182	176
Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	9,6	19,5	27,6	35,0	36,7	35,8	40,6
Кредити надані, в т. ч. в іноземній валюті, % до загального обсягу	96945	156268	269294	485368	792244	747348	755030
кредити, надані фізичним особам	42,1	43,3	49,51	49,9	59,1	51,2	46,6
% до загального обсягу	14599	33156	77755	153633	268857	222538	186540
кредити, надані суб'єктам господарювання	15,05	21,21	28,87	31,65	33,9	29,78	24,7
Прострочена заборгованість за кредитами	72875	109020	167661	276184	472584	474991	508288
% до загального обсягу	3145	3379	4456	6357	18015	69935	84851
	3,2	2,2	1,65	1,3	2,3	9,36	11,2

Розраховано за даними сайту Національного банку України <http://www.bank.gov.ua>

залучення в економіку країни дешевих іноземних ресурсів. Банки з іноземним капіталом ініціювали активне надання в Україні протягом 2005-2008 рр. іпотечних та споживчих кредитів.

Проте стрімке зростання іноземного капіталу у структурі вітчизняної банківської системи України не призвело до здешевлення кредитних ресурсів для реального сектора економіки (промисловість, сільське господарство), залучення прямих інвестицій у пріоритетні галузі економіки, а до їх спрямування у споживчій сектор та на спекулятивні ринки.

Банківська система перестала виконувати належним чином функцію кредитування реального сектора економіки і стала нефункціональним сегментом національного ринку капіталу.

Фінансовою базою зростання ВВП країни може виступати банківське кредитування реального сектора економіки. Якщо банківська система задовольняє ключові потреби економіки, то обсяг виданих банками кредитів має пряму вплив на темпи зростання ВВП країни, як це відбувалось у 2001-2004 роках, а зміщення в наступні періоди акценту на кредитування фізичних осіб спричинило економічний спад, що можна простежити за даними рис. 1.

Надання великої кількості валютних кредитів, переважно через канали банків з іноземним капіталом, забезпечувало надмірне наси-

чення нашого внутрішнього ринку імпортованими товарами побутового призначення та автомобілями. Це призвело не лише до стрімкого зростання цін на базові товари цих ринків (житло, землю, автомобілі, побутові товари), а й до того, що кредитна заборгованість в іноземній валюті трансформувалась у від'ємне сальдо зовнішнього торговельного балансу країни, дефіцит якого на кінець 2008 року склав майже 15 млрд. дол. США, а отже, зумовило удар по нашій економіці.

Варто зазначити, що у країнах з часткою кредитів в іноземній валюті до 60% (Естонія, Латвія, Україна) у період кризи падіння ВВП було найбільшим – від 15 до 18%, а в країнах, у яких валютне кредитування перебувало в рамках 20-30% від загального обсягу кредитів (Швеція, Словаччина, Чехія), падіння ВВП у 2008 році було в межах 6%.

Нічим не обмежене кредитування імпорту товарів народного споживання не лише постачало ресурси чужим економікам, але й сприяло деградації внутрішнього виробництва, зменшувало кількість робочих місць і зайнятість населення – матеріальну основу життя суспільства, ввело населення, підприємства і бюджет у боргову залежність від західного капіталу.

Банківська система стала задовольняти інтереси не вітчизняної економіки, а міжнародних фінансових груп через захоплення внутріш-

Рис. 1. Взаємозв'язок між обсягами кредитного портфеля та індексом ВВП за 2002-2009 рр.

(Розраховано за даними: 1. сайту Держкомстату України www.ukrstat.gov.ua. 2. Основні показники діяльності банків на 1 лютого 2006 року // Вісник НБУ. – 2006. – № 3. – С. 21. 3. Основні показники діяльності банків на 1 жовтня 2010 року // Вісник НБУ. – 2010. – № 11. – С. 67).

нього споживчого ринку, що зумовило спад внутрішнього виробництва.

За умов наявності в банківській системі фрагментів, які працюють на постачання фінансових ресурсів не в українську, а в інші економіки, українська банківська система фактично припиняє своє існування як система.

Велика частка виданих валютних кредитів, особливо населенню, зумовила високий рівень доларизації економіки, зокрема, на 01.01.08 банки надали суб'єктам господарювання і фізичним особам 49,9% позик в іноземній валюті за офіційним курсом НБУ 4,86 грн за долар. І коли для вирівнювання платіжного балансу країни під час кризи НБУ провів глибоку девальвацію національної валюти (майже на 60%), то на індекс девальвації гривні подорожчали усі раніше видані валютні кредити і різко погіршилася ситуація з їх обслуговуванням з боку населення (оскільки істотно зменшилась платоспроможність клієнтів), якість кредитних портфельів банків, а також відносини з вкладниками банків.

На сьогодні розмір курсових різниць за валютними кредитами фізичним і юридичним особам внаслідок девальвації гривні у 2008 році складає, за приблизними оцінками, майже 180 млрд. грн. або 18% від ВВП країни. Ця сума є еквівалентом тієї економічної шкоди, яку завдали країні реалізована у 2005–2008 роках програма зовнішнього залучення кредитних коштів, а також зменшення частки національного капіталу в банківській системі. Сформовані курсові різниці за валютними кредитами на даний час не мають реальних джерел відшкодування ні в державному, ні в приватному секторах економіки, і вони надалі будуть джерелом нестабільності як економіки, так і банківської системи зокрема.

У 2007 році на зовнішніх ринках українським корпоративним сектором (включаючи банки) було залучено кредитних запозичень на суму більше 23,7 млрд. дол. США, причому 72% з них надійшли в банківський сектор (17,1 млрд. дол. США) [1]. Зростання залежності економіки України від зовнішнього фінансування не знайшло адекватної відповіді з боку органів державної влади, які, не зробили кардинальних кроків щодо обмеження припливу спекулятивного капіталу іноземних інвесторів на національний ринок капіталу.

В цей період банківська система повністю розкрилася для міжнародного капіталу та стала суб'єктом активного поглинання. Рівень іно-

земного капіталу у національній банківській системі швидко почав зростати і досяг у 2009 р. майже 40% (див. табл.1).

Фінансова криза значною мірою завдала удару великим та найбільшим банкам з вітчизняним капіталом, оскільки вони проводили політику розширення своєї діяльності шляхом високоприбуткового перепродажу іноземним інвесторам. Ці банки формували значні споживчі та іпотечні кредитні портфелі і не проводили належної оцінки ризиків, обґрунтування видачі і реальності повернення кредитів, розширяли мережу. Під впливом кризи їх кредитний портфель виявився у значній частині неліквідним, що призвело до втрати платоспроможності (Укрпромбанк, банк «Надра», Укргазбанк, «Родовід банк», банк «Київ» та інші).

Сьогодні найбільшою загрозою для банківської системи, що стримує її подальший розвиток, є високі ризики в діяльності банків і значне зростання обсягів неповернутих кредитів позичальниками. Частка проблемних кредитів у кредитному портфелі збільшилася з 1,3% на початок 2008 року до 11,2% на початок 2011 року. Це зумовлює формування значних резервів на покриття збитків за активними операціями і спричиняє величезні збитки банківської системи (див. табл. 1).

Серед причин збільшення проблемних кредитів слід виділити те, що більшість банків при видачі позик не враховувала такі макроекономічні показники, як зростання чи зниження грошових доходів населення, які є джерелом погашення кредитних зобов'язань. Крім того, банки в гонитві за високим прибутком не дотримувались основних принципів кредитування та використовували моделі кредитних відносин, що передбачали їх видачу без застави чи іншого забезпечення, без цільового призначення, сподіваючись компенсувати свій ризик високими відсотками за такими кредитами. Це стосується кеш-кредитів, експрес-кредитів, за якими банки не вимагали від позичальника забезпечення, довідки про доходи, не цікавилися достатністю джерел їх погашення. Кеш-кредити і карткові кредити надавалися без цільового призначення, тому банк не міг виявити на ранній стадії можливість появи проблемної заборгованості [4].

Існують різні підходи до розв'язання проблем накопичення проблемних активів у банківській системі різних країн. У Швейцарії практика розв'язання проблем передбачає роз-

міщення безнадійних активів в окремі установи, яка спеціалізується на управлінні проблемними активами, у так званому «поганому банку». При переведенні значної частини проблемних кредитів до такої спеціалізованої установи баланс банку суттєво покращується, і він стає платоспроможним і життєздатним. У США впроваджено схему залучення коштів приватних інвесторів до викупу проблемних активів, на що уряд виділив 75-110 млрд. дол. США. За цією схемою банки формують пул проблемних активів, ринкову вартість якого визначає Федеральна корпорація зі страхування вкладів на підставі результатів проведеного аукціону. Приватні інвестори купують у банку пул проблемних активів за 50% їх визначеної вартості, а решту сплачує Державне Казначейство США. Якщо вартість викуплених активів знизиться більше, ніж на 15%, то приватний інвестор отримує від Федеральної корпорації зі страхування вкладів гарантії на відшкодування збитків. Якщо інвестор одержить додатковий прибуток від використання проблемних активів, то він розподіляється порівну між державою і приватним інвестором [7].

В Україні необхідне створення державного «банку поганих активів» з метою розвантаження балансів банків від заборгованості, під яку банки повинні створювати великі резерви. При цьому необхідно розробити методику визначення вартості, за якою повинні викуповувати погані активи.

Крім того, НБУ спільно з банками потрібно розробити план дій з надання можливості реструктуризації заборгованості позичальників, якщо вони можуть обслуговувати проценти за кредитами, з відповідною підтримкою ліквідності цих банків і забезпечення виконання ними всіх зобов'язань за поточними та строковими депозитами.

Негативно позначається на діяльності банків в Україні, не сприяє її ефективності відсутність загальної бази даних кредитних історій, передусім тому, що кредитори позбавлені можливості отримати повну інформацію про позичальника з одного джерела. Світовий досвід свідчить, що на початковому етапі кількість бюро кредитних історій зростає, згодом їх залишається декілька. Для розв'язання зазначених проблем необхідне співробітництво всіх бюро кредитних історій, оскільки їхні бази даних розпорочені. Враховуючи досвід розвинутих країн світу, в Україні доцільно створити, поряд із незалежними кредитними бюро окре-

мих банків, Національне бюро кредитних історій – єдину базу даних кредитних історій.

Перешкодою для розвитку банківської системи, стало також втручання державних органів у кредитну політику державних банків з метою розв'язання поточних фінансових проблем бюджету і державних монополій, що привело до неякісних кредитних портфелів у цих банках. Зокрема, практика використання Ощадбанку та Укресімбанку для фінансування специфічних операцій у частині кредитної підтримки переобтяженого боргами НАУК «Нафтогаз України» для забезпечення розрахунків з ВАТ «Газпром».

Ще однією проблемою є недосконалість процесу рефінансування банків. З метою підтримки ліквідності і платоспроможності банків Національний банк надав впродовж 2008 року кредити рефінансування (переважно великим банкам) на суму 169,5 млрд. грн. Проте застосовані механізми рефінансування мали недостатній стабілізаційний ефект у зв'язку з нераціональним використанням банками отриманих коштів та спрямування значних їх обсягів на спекулятивні операції на міжбанківському валютному ринку, а не на підтримку поточної ліквідності та фінансування реально-го сектора, що посилює девальваційні процеси національної грошової одиниці. Це спричинило до того, що рефінансування банків перетворилося на процес кредитування неіснуючих осіб і виведення коштів за межі митних кордонів у вигляді фіктивних експортно-імпорتنих контрактів [2]. Тому постає необхідність комплексного підходу до оптимізації механізму використання усіх наявних у розпорядженні НБУ інструментів задля підвищення ефективності їх впливу на діяльність банківської системи і стан фінансового ринку в цілому шляхом забезпечення належного контролю з боку НБУ за використанням банками наданих ресурсів.

Непрозорість процесу рекапіталізації державою так званих збанкрутілих банків (Укргазпром, банк «Київ», Родовід банк) в умовах кризи, на які уряд виділив кошти на суму 17 млрд. грн., загальмувала відновлення діяльності цих установ. Держава не повинна була на себе брати борги банків, а притягувати їх керівників до відповідальності, оскільки реальні активи з таких банків уже заздалегідь виведені [2].

Проблемою, яка виникла останнім часом для малих і середніх банків, є прийняття Правлінням Національного банку України 09.06.2010р.

постанови №273, якою внесені зміни до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, Положення про порядок видачі банкам банківських ліцензій, письмових дозволів та ліцензій на виконання окремих операцій та інших нормативно-правових актів НБУ. Цим передбачено збільшення мінімального розміру регулятивного капіталу до 120 млн. грн.; підвищення вимог до розміру регулятивного капіталу для здійснення окремих операцій. Постанова №273 зобов'язує невеликі банки наростити регулятивний капітал до початку 2012 р. Крім того, 15 лютого 2011 року Верховна Рада України прийняла Закон "Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків". Ним встановлюються вимоги щодо мінімального розміру статутного капіталу банку – 120 млн. грн, що пов'язано з необхідністю підвищення рівня капіталізації банків та відповідно зниження ризиків для вкладників і клієнтів банків.

Разом з тим, як відомо, законопроектом передбачалась вимога збільшення статутного капіталу новостворених банків до 500 млн. грн. Проте, на щастя, у результаті проведеної АУБ роботи та досягнутих компромісів під час голосування у парламенті ця вимога була зменшена до 120 млн. грн. Окрім цього, вдалося домогтися прийняття депутатами норми, за якою банки, які вже працюють на ринку, мають привести розмір свого статутного капіталу у відповідність до цієї норми упродовж 5-ти років (а не 2-х років, як пропонувалося в попередніх редакціях).

Проте завдяки цьому вдасться зберегти для нашої економіки та суспільства лише понад третину банків з українським капіталом. Станом на 1 січня 2011 року статутний капітал 70 вітчизняних банків менше 120 млн грн. Щоб виконати вимоги Закону, власникам фінансових установ необхідно інвестувати в свої банки 3,4 млрд. грн., що відповідає збільшенню сукупного статутного фонду по групі банків на 65 %.

Це нововведення спричинить витіснення малих та середніх вітчизняних банків з ринку, які є опорою малого і середнього бізнесу у регіонах країни, якщо вони не зможуть наростити капітал. І це при тому, що саме малі та середні банки показали приріст кредитування протягом минулого кризового року на відміну від тенденції, що склалася в цілому по системі. У той же час саме малі банки здебільшого долали кризові явища навіть за мінімальної під-

тримки з боку НБУ, відсутності державної підтримки, що дозволило зберегти бюджетні фінансові ресурси під час кризи. Вони в основному зберегли своїх вкладників та клієнтську базу, а також продемонстрували навіть в умовах кризи збільшення розміру регулятивного капіталу. Вказані банки, варто сказати, належать, здебільшого, національному капіталу. При ліквідації збанкрутілих малих та середніх банків не застосувались складні адміністративні процедури, компенсація депозитів вкладників проводилася в межах існуючих коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб і не потребувала суттєвої докапіталізації його активів з боку держави.

Політика примусового скорочення кількості здорових банків, які навіть в умовах кризи працювали прибутково та нарощували капітал, не відповідає національним інтересам України.

Зокрема, слід зазначити, що нова система міжнародних стандартів банківського регулювання Базель-III, яку сьогодні запроваджує Базельський комітет з банківського нагляду, переносить акцент регулювання з абсолютних показників розміру банківського капіталу до відносних – тобто показників адекватності капіталу та ліквідності банку. Саме банки з високими абсолютними показниками власного капіталу та неадекватним розміром активів найперше зазнали кризи. А малі банки, маючи порівняно з іншими банками невеликі розміри капіталу, за показниками його адекватності стали лідерами банківської системи і здолали пікові кризові явища.

Згідно з Базелем-III передбачається збільшення у провідних країнах світу показника адекватності капіталу з наявних 8% до 10,5% (тобто на 31%) протягом 8 років – до 2019 року. Стандарти Базеля-III мають стати єдиною регулятивною платформою для банківських систем країн G20.

Посилаючись на досвід і практику Євросоюзу, в Європі з її інвестиційними можливостями мінімальний початковий капітал для створення банку складає близько 50 млн. грн., що у два рази менше, ніж в Україні.

Це все свідчить про необхідність комплексного реформування системи банківського кредитування в Україні з метою посилення ролі держави в цьому процесі.

IV. Висновки. Банківська система в економіці будь-якої країни відіграє важливу роль, її стабільність і стан зумовлює подальший розвиток економіки держави.

Банківська система України може стати інструментом фінансування виходу вітчизняної економіки з кризи та забезпечити її подальше зростання, збільшення зайнятості населення. З метою відновлення функцій банківської системи, її роботи на українську економіку необхідна розробка Національним банком довгострокової стратегії розвитку національної банківської системи України не тільки на післякризовий період, а й на фазу економічного зростання, що дозволить реалізувати потреби національної економіки. Основними напрямками стратегії необхідно передбачити:

– встановлення оптимального співвідношення між кредитним забезпеченням вітчизняних виробників та потреб населення через механізми регулювання і нагляду, спрямування мобілізованих банками фінансових ресурсів на потреби внутрішнього виробництва і внутрішнього ринку, зменшення критичної залежності від зовнішніх чинників;

– розробку механізмів поетапного зменшення доларизації вітчизняної економіки, забезпечення оптимального співвідношення між обсягами й умовами кредитування в національній та іноземній валюті, нормативно-правову заборону кредитування населення і підприємств, які не мають валютних надходжень;

– обмеження сегментів діяльності банків за участю іноземного капіталу (зокрема, завдання НБУ полягає в тому, щоб спрямувати присутність іноземних банків у напрямі реальних інвестицій у реальну економіку);

– використовуючи досвід світових фінансових регуляторів, перехід системи банківського регулювання до зростання ролі відносних, а не кількісних показників у процесі нагляду, зокрема шляхом більш активного використання показників адекватності банківського капіталу;

– підвищення ефективності механізму рефінансування банків шляхом удосконалення законодавчої та нормативної бази щодо організації та практичної реалізації контролю за цільовим використанням кредитів, які видаються НБУ банкам, насамперед, з метою забезпечення активізації інвестиційного кредитування промисловості, сільського господарства;

– забезпечення державою рівних конкурентних умов для всіх учасників фінансового ринку, зокрема малих і середніх банків;

– удосконалення процесу управління кредитними ризиками банків;

– забезпечення прозорості системи й розкриття інформації про реальних власників бан-

ків, посилення контролю за виконанням ними своїх зобов'язань перед вкладниками шляхом удосконалення відповідного законодавства відповідно до норм міжнародної практики з метою відновлення довіри до банківської системи;

– створення умов для діяльності державних банків, які можуть відіграти велику роль у розвитку банківської системи і кредитуванні економіки, зокрема, необхідно збільшити їх капіталізацію з метою підвищення їх можливості впливати на економічні процеси, пріоритетне фінансування інноваційних програм чи проектів, що забезпечать економічне зростання (сьогодні сумарний капітал державних банків, включаючи 3 рекапіталізовані, становить 30,37% загального капіталу банківської системи);

– формування інфраструктури ринку проблемних активів: ринок «поганих» боргів, механізми їх сек'юритизації, система колекторських установ тощо;

– створення Національного бюро кредитних історій тощо.

1. Аналітична записка. Уроки банківської кризи 2008-2009 років і шляхи стратегічної трансформації банківської галузі України // www.aub.com.ua.

2. Батриченко В. В. Сучасні механізми трансформації грошово-банківської сфери України як необхідна умова виходу з фінансово-економічної кризи / В. В. Батриченко // Економічний часопис – XXI/2009. – № 11–12.

3. Брегеда О. А. Тенденції розвитку світової та вітчизняної банківських систем / О. А. Брегеда, С. М. Савлук // Фінанси України. – 2010. – № 4. – С. 27–34.

4. Герасименко В. Причини виникнення та форми прояву фінансової кризи в банківській системі України / В. Герасименко, Р. Герасименко // Вісник НБУ. – 2010. – № 7. – С. 12–19.

5. Дані сайту Національного банку України – <http://www.bank.gov.ua>.

6. Запаранюк Т. Монетарні аспекти регулятивного впливу на економіку в умовах кризових явищ на світових фінансових ринках / Т. Запаранюк // Банківська справа. – 2010. – № 5. – С. 75.

7. Міщенко В. Удосконалення регулювання і нагляду за реорганізацією банків / В. Міщенко, М. Олексійчук // Банківська справа. – 2010. – № 1. – С. 3–11.

8. Семенюк М. М. Модернізація механізму банківського кредитування як фактор подолання фінансово-економічної кризи в Україні. // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2010. – № 4. – С. 172–177.

The reasons of crisis of bank sector, problem of its functioning in a post crisis period on the basis of generalization of different approaches of authors are examined. The ways of its reformation in direction of increase of its stability, to ability to recommence after crisis shocks, the best satisfaction of necessities of the real sector and economy on the whole are offered.